Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai 2022-09-
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL NEPAPRASTOSIOS PADĖTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOJE

Lietuvos verslo taryba (kurią sudaro asociacija „Investors' Forum", Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija ir Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija) šiuo raštu siekia atkreipti dėmesį į pasekmes verslui, kurias sukelia nepaprastosios padėties įvedimas Lietuvos Respublikos teritorijoje. Skatiname atsižvelgti į tai, kas išdėstoma šiame rašte vertinant, ar reikėtų pratęsti nepaprastosios padėties galiojimo laiką.

Suprantame nacionalinio saugumo interesus, valstybės saugumas ir stabilumas išlieka prioritetu ir Lietuvos verslui. Pabrėžiame, kad verslo organizacijos neturi pakankamai informacijos ir resursų vertinti, ar nepaprastosios padėties režimas yra būtinas. Tačiau šio rašto pagrindinis tikslas yra informuoti sprendimų priėmėjus, kad nepaprastosios padėties galiojimas šalies teritorijoje turi žemiau aprašomus padarinius Lietuvos verslui.

Nepaprastosios padėties galiojimas yra nedviprasmiškai suformuota žinia užsienio partneriams apie rizikingą verslo aplinką Lietuvoje. Geografinė padėtis lemia tai, kad, Rusijai pradėjus karą Ukrainoje, Lietuvos verslo partneriai užsienyje visą regioną identifikavo kaip turintį didesnę riziką tiek dėl karo ekonominių padarinių, tiek dėl saugumo nuogąstavimų. Papildomai Lietuvoje įvedus nepaprastąją padėtį – kai to nepadarė Lietuvos kaimyninės valstybės – užsienio partneriams tai tapo priežastimi perskaičiuoti savo užsakymų ir / ar investicijų rizikingumo rodiklius; suprantama, Lietuvos verslo nenaudai.

Įmonės informuoja apie atvejus, kai užsakymai atšaukiami arba mažinami. Remdamiesi savo rizikingumo skaičiavimais, dalis Lietuvos verslo partnerių užsienyje atšaukia teikiamus gamybos užsakymus Lietuvoje, arba juos gerokai mažina (diversifikuoja riziką dalį užsakymo pateikdami kaimyninėse šalyse). Kai kuriais atvejais tai reiškia reikšmingai mažėjančias gamybos apimtis ir „domino efektą" – užsakovai, sužinoję, kad Lietuvos gamybos įmonėje užsakinėjantys produkciją partneriai mažina užsakymus dėl padidėjusios rizikos, nusprendžia mažinti ir savo užsakymus.

Stabdomi įmonių įsigijimai ir įsikūrusių įmonių plėtra. Būdami Lietuvos teritorijoje suprantame, kad saugumo rizikos yra valdomos, o nepaprastoji padėtis suteikia tam tikros reikalingos rimties visuomenėje, suteikia galimybę lanksčiau naudoti valstybės rezervą, sustiprinti valstybės sienos apsaugą ir valstybės sienos priedangą. Visgi, investuotojai užsienyje sprendimus priima atsižvelgdami į apibrėžtus kriterijus ir skaičiavimus; tam tikriems rodikliams signalizuojant apie galimą investicijų rizikingumą, atsisakoma ekonomiškai rizikingo veiksmo. To padarinys – stabdoma dalis įmonių įsigijimų Lietuvoje. Kai kurios įmonės tampa ne tik mažiau patrauklios, bet ir pigesnės negu prieš karą.

Jaučiami neigiami padariniai užsienio investicijoms – kai kuriais atvejais netgi atsisakoma rinktis Lietuvą. Užsienio šalių investuotojai, vertinantys galimybę investuoti Lietuvoje, taip pat remiasi pamatuojamais rodikliais ir skaičiuoja riziką. Galiojant nepaprastajai padėčiai dažnu atveju nėra įsigilinama, ką tai reiškia ir ko siekiama, bet rizikos lygis matematiškai yra perkeliamas į aukštesnį. Pabrėžiame, kad užsienio investicijos šiandien yra labai reikalingos.

Situacija naudojasi konkurentai. Lietuvos verslo įmonių partneriams nėra aišku, kodėl Lietuvoje yra paskelbta nepaprastoji padėtis – partneriams kyla nerimas, kad galbūt Lietuvoje grėsmė yra realesnė nei kitose regiono valstybėse. Tuo naudojasi Lietuvos verslo konkurentai užsienyje, eskaluodami menamą riziką, pervilioja užsakymus.

Mažėjančių investicijų, įmonių įsigijimų, mažinamų gamybos užsakymų padariniai bus įvairialypiai: mažės eksportas, mažiau pajamų už nesurinktus iš verslo mokesčius gaus valstybės biudžetas, galimos prastovos. Pramonės įmonėse masinių atleidimų būti neturėtų, nes darbo rinkoje vis dar egzistuoja didelis darbuotojų trūkumas, tačiau galimas ryškus atlyginimų kilimo mažėjimas.

Būtina pabrėžti, kad verslai šiuo metu ir taip stengiasi įveikti keletą krizių vienu metu: be precedento auga energetikos kaštai, tiekimo grandinės išsibalansavusios, žaliavų kainos išlieka aukštos, dalis verslų vis dar sudėtingai tvarkosi su popandemine situacija, Kinijos ekonominės politikos poveikis išlieka neigiamas, infliacija (nors lėtėja), tačiau vis dar viršija

20 %. Lietuvos verslas yra labiausiai pažeidžiamas nei per pastarąjį dešimtmetį, todėl bet kokios priemonės, galinčios turėti neigiamą įtaką verslui, turėtų būti kruopščiai analizuojamos ir gerai pasvertos.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

„Investors' Forum" valdybos pirmininkas Rolandas Valiūnas

Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidentas Danas Arlauskas

Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas Vidmantas Janulevičius

Laikinai Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos
prezidento pareigas einantis Sigitas Gailiūnas

Dokumentą elektroniniu parašu pasirašė
SIGITAS GAILIŪNAS
Data: 2022-09-01 13:45:25
Sertifikatas išduotas:
LPPARA I.e.p. Prezidentas Sigitas Gailiūnas